



## 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (1) ได้บัญญัตินิยามความหมายของคำว่า “โดยทุจริต” ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายในที่เรียกว่าเจตนาพิเศษหรือมูลเหตุจูงใจอันเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณาความรับผิดอาญาหลายฐานความผิดด้วยกัน แต่จะเห็นได้ว่า การนำคำว่า “โดยทุจริต” มาแปลความโดยมิได้คำนึงถึงเจตนาที่แท้จริงภายในจิตใจของผู้กระทำความผิดประการหนึ่ง หรือแปลความโดยอาศัยหลักเจตนาชั่วร้ายมาเทียบเคียงอีกประการหนึ่งในการประกอบการวินิจฉัย ความรับผิดมักปรากฏปัญหาการตีความว่าผู้กระทำความผิดมีเจตนาโดยทุจริตจริงหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งเมื่อพิจารณาองค์ประกอบความผิดแล้วจะเห็นได้ว่า การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินบางฐานอาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำนิยามความหมาย คำว่า “โดยทุจริต” มาปรับใช้

ด้วยเหตุนี้ จึงสมควรที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงที่มาของคำว่า “โดยทุจริต” ตลอดจนการปรับใช้ความหมายของถ้อยคำตามตัวบทและคำพิพากษาศาลฎีกา ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องมีการวางบทบัญญัติคำว่า “โดยทุจริต” ในความผิดบางฐาน โดยเปรียบเทียบกับกรกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของกฎหมายต่างประเทศว่าได้คำนึงถึงหลักการพิจารณาเช่นเดียวกับของประเทศไทยหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อหาแนวทางแก้ไขและบัญญัติศัพท์นิยามความหมายของคำว่า “โดยทุจริต” ให้ชัดเจนขึ้น

อนึ่ง ผู้ทำวิทยานิพนธ์ได้ศึกษาความหมายของคำว่า “โดยทุจริต” เฉพาะในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ก็เพราะได้ค้นพบว่าการตีความความหมายของคำว่า “โดยทุจริต” ตามที่บัญญัติศัพท์นิยามไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (1) ที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาบางฉบับยังไม่ชัดเจนพอ ที่จะนำมาปรับใช้กับความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินบางฐาน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมสำหรับผู้กระทำความผิดได้ อย่างไรก็ตาม คำว่า “โดยทุจริต” ยังมีที่บัญญัติใช้ในความผิดลักษณะอื่นอันมิใช่ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 12 อยู่อีกมาก อาทิเช่น ความผิดฐานเจ้าพนักงานยกยอกทรัพย์สิน ความผิดฐานพรากเด็ก ฯลฯ ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่กล่าวถึง ทั้งนี้ ผู้ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความเห็นว่าการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “โดยทุจริต” สมควรศึกษาควบคู่กับการกระทำความผิดอันเป็นพฤติกรรมที่ผู้กระทำความผิดได้แสดงออกแต่ละลักษณะที่เรียกว่าองค์ประกอบภายนอก ซึ่งในความผิดแต่ละฐานมีการกระทำที่แตกต่างกันประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็คือ การศึกษาความหมายของคำว่า “โดยทุจริต” ในความผิดทุกฐานที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา

อาจมีขอบเขตกว้าง ต้องใช้เวลาในการศึกษารวบรวมและจัดทำมาก สมควรกำหนดเป็นหัวข้อใหม่ แต่ถึงกระนั้นก็ดี หากการวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “โดยทุจริต” ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้สามารถนำไปประยุกต์ได้กับการกระทำความผิดฐานอื่นด้วยแล้ว ย่อมเป็นประโยชน์ที่ควรศึกษาต่อไปเป็นอย่างยิ่ง

## 1.2 ทฤษฎีแนวความคิดสมมติฐาน

คำว่า “โดยทุจริต” ตามที่ประมวลกฎหมายอาญาได้นิยามความหมายไว้ นั้น มีที่ใช้ในการกระทำความผิดหลายฐานด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหลายหมวด เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานฉ้อโกง และความผิดฐานยักยอก ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องมีมูลเหตุจูงใจ “โดยทุจริต” แต่การกระทำความผิดอย่างไรจึงจะถือว่าผู้กระทำมีมูลเหตุจูงใจพิเศษดังกล่าว และในขณะที่เดียวกันที่การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินบางฐาน มิได้บัญญัติให้ต้องมีมูลเหตุจูงใจ “โดยทุจริต” ดังนั้น จึงสมควรที่จะต้องศึกษาความหมายและขอบเขตของมูลเหตุจูงใจ “โดยทุจริต” ทั้งนี้ เพื่อนำมาปรับใช้กับฐานความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สินได้อย่างถูกต้องต่อไป

## 1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิจัยโดยวิธีวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยจะศึกษาจากหนังสือคำอธิบายกฎหมายอาญาของประเทศไทย และบทความต่าง ๆ รวมทั้งจะได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือต่างประเทศ ด้วยทบทวนกฎหมายอาญาของต่างประเทศเปรียบเทียบกับด้วยทบทวนกฎหมายอาญาของไทยเรา เพื่อวิเคราะห์หาขอบเขตความหมายคำว่า “โดยทุจริต” ในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย

## 1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงความหมายและคำจำกัดความของคำว่า “โดยทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งจะทำให้ นักกฎหมายตีความหมายได้อย่างถูกต้อง
2. เป็นประโยชน์เมื่อจะลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับทรัพย์สิน คือ จะมุ่งเน้นลงโทษที่มูลเหตุจูงใจ “โดยทุจริต” ในการกระทำของผู้กระทำความผิด
3. เพื่อจะได้ทราบถึงการให้ความหมายการตีความคำว่า “โดยทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญาของต่างประเทศ
4. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยกฎหมายอาญาในอนาคต

## 1.5 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีทางอาญาของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความหมายคำจำกัดความของคำว่า “โดยทุจริต” ว่า ในแต่ละประเทศมีการกำหนดนิยามความหมายคำว่า “โดยทุจริต” ไว้อย่างไรบ้าง และถ้าผู้กระทำความผิดกระทำโดยปราศจากเจตนาชั่วร้าย กฎหมายต่างประเทศจะยกเว้นโทษให้แก่ไหนเพียงใด
2. เพื่อศึกษาคดีตัวอย่างที่มีปัญหาในการตีความหมายคำว่า “โดยทุจริต” และนำคดีตัวอย่างเหล่านั้นมาประกอบการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์
3. เพื่อให้ได้มาซึ่งคำจำกัดความขอบเขตของคำว่า “โดยทุจริต” ควรที่จะมีความหมายแค่ไหนเพียงไรและเพื่อจะได้มาซึ่งวิธีการที่ศาลจะตีความถ้าหากว่าผู้กระทำความผิดกระทำโดยปราศจากเจตนาชั่วร้ายก็จะได้รับยกเว้นโทษ อันก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้กระทำผิดและสังคม
4. เพื่อจะนำมาปรับใช้ในทางกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

## 1.6 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ จะเน้นศึกษาถึงคำว่า “โดยทุจริต” ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ และนำคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่มีการพิจารณาว่า การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำที่มีมูลเหตุจูงใจ “โดยทุจริต” หรือไม่ โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับ The Model Penal Code ของสหรัฐอเมริกาว่าได้วางบทบัญญัติไว้เช่นเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาของไทยหรือไม่ และจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับ The German Penal Code ของประเทศเยอรมัน ว่าได้วางบทบัญญัติคำว่า “โดยทุจริต” ในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันเอาไว้หรือไม่เพียงไร ทั้งนี้ เมื่อทำการศึกษากฎหมายของประเทศที่เป็นระบบ Common Law ก็จะต้องมีการนำตัวอย่างคดีขึ้นมาศึกษาวิเคราะห์ประกอบการวิจัย